ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکان و کوردستان: ڕۆڵ و کاریگەریی

ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکان لە ناساندنی کورد و پرسی کوردستان

ناوونیشانی کۆنفرانسی زانستی نێوان زانکۆی سۆران و پەیمانگای

ڕۆژهەڵاتناسی (ئەکادیمیای زانستیی ڕووسیا) بە هەمەهەنگی و پاڵپشتی

نوێنەرایەتیی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە ڕووسیای فیدراڵ لە ڕێکەوتی ٢٩-

٣٠ ئەیلولی ٢٠٢٤ بەڕێوە دەچێت.

The Russian Orientalists and Kurdistan: role and effects of the Russian orientalists in introducing the Kurds and the cause of Kurdistan

پێشەکی

لە سەردەمێکدا کە لە ناوەندە ئاکادێمییەکانی جیهان کەمتر باسی کوردستان دەکرا، ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکان لێکۆڵینەوەی بەنرخیان لەسەر کوردستان کرد و ناوی کوردیان لە ئاستی جیهانیدا بەرز کردەوە. لێکۆڵینەوەکانی ئەوان سەبارەت بە زمانی کوردی، مێژووی کوردستان، کۆمەڵناسیی کوردستان و سیاسەتی کوردی ئێستاش لە بەنرخترین لێکۆڵینەوەکانی کوردستاناسین. زانایانی وەک ڤلادیمیر مینۆرسکی[1]و ئیگۆر دیاکۆنۆف[2] و یڤگێنییە ڤاسیلێڤە[3] و ئۆلگە ژیگالینە[4] و میخایل لازەریڤ[5] و نیکۆلای مار[6] و زارا یوسوپۆڤە[7] و قەناتی کوردۆییێڤ[8] لێکۆڵینەوەی مێژوویی و زمانەوانیی بەنرخیان لەسەر کوردستان کرد و نەریتێکی کوردستاناسییان دامەزراند کە ڕەهەندی زانستی و سیاسی هەبوو. هەروەها ژمارەیەک لە خوێندەوارانی کورد بۆ درێژەدان بە خوێندن چوونە وڵاتی ڕووسیا کە دواتر وەک کۆڵەکەکانی کورستاناسی لە نێوخۆی کوردستان خزمەتیان بەو بوارە کرد؛ کەسانی وەک کەمال مەزهەر و مارف خەزنەدار و کوردستان موکریانی و جەبار قادر و ڕەشاد میران و ئەنوەر قادر. ئاشکرایە کە ئەو زانا کوردانەش لەژێر کاریگەریی مامۆستا ڕووسەکانیان

---

[1] Vladimir Fyodorovich Minorsky (Владимир Фёдорович Минорский) (1877 – 1966)
[2] Igor Mikhailovich Diakonoff (И́горь Миха́йлович Дья́конов) (1915 – 1999)
[3] Evgeniya Ilinichna Vasileva (Евгения Ильинична Васильева) (1935 – 2023)
[4] Olga Ivanovna Zhigalina (Ольга Ивановна Жигалина) (1946 — 2013)
[5] Mikhail Semenovich Lazarev (Михаил Семенович Лазарев) (1930 – 2010)
[6] Nikolai Yakovlevich Marr (Никола́й Я́ковлевич Марр) (1865 – 1934)
[7] Zara Alievna Yusupova (Заре Алиевна Юсупова) (1934 – 2022)
[8] Qanat Kalashevich Kurdoev (Кана́т Кала́шевич Курдо́ев) (1909 – 1985)

لێکۆڵینەوەیان لەسەر کوردستان کردووە و شوێن پەنجەی ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکان بە شێوەی ڕاستەوخۆ و ناڕاستەوخۆ دیارە.

لە لایەکی دیکەوە، دەکرێت لە ڕوانگەیەکی ڕەخنەییەوە لێکۆڵینەوەکانی ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکان هەڵسەنگێنین. بەکارهێنانی تیۆریی ڕەخنەیی بۆ هەڵسەنگاندنی نووسینەکانی ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکان دەلاقەی نوێ بەرەوڕووی کوردستانناسی دەکاتەوە. هێنانەگۆڕی پرسیاری وەک: ئایا لێکۆڵینەوەکانی ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکان سەبارەت بە کوردستان تەنیا ئاراستەی زانستییان هەیە یان پەیوەندیی بە بەرژەوەندییەکانی دەوڵەتی ڕووسیاوە هەیە؟ لێکۆڵینەوەکانی ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکان هەتا چ ڕادەیەک لەسەر بنەمای بەڵگە مێژوویی و زمانییەکانە و لە کوێ زیاتر پشت بە گومان دەبەستێت؟

بۆ زیاتر ناسینی ڕۆڵ و کاریگەریی ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکان لە ناساندنی کورد و پرسی کوردستان، **زانکۆی سۆران و پەیمانگای ڕۆژهەڵاتناسی (ئەکادیمیای زانستیی ڕووسیا) بە هەماهەنگی و پاڵپشتی نوێنەرایەتیی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە ڕووسیای فیدراڵ لە ڕێکەوتی ٢٩-٣٠ ئەیلولی ٢٠٢٤ بەڕێوە دەچێت.** ئامانجی ئەو کۆنفرانسە جگە لە ڕێزگرتن لە ڕۆڵی بەنرخی ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکان لە ناساندنی کوردستان لە ئاستی جیهانیدا، هەڵسەنگاندنی کاریگەرییەکانی ئەوان لە بواری کوردستانناسی لە ئاستی نێوخۆی کوردستان و جیهاندایە.

ئامانجەکانی کۆنفرانس

ئامانجی ئەم کۆنفرانسە ئەوەیە کە تێگەیشتنێکی قووڵ سەبارەت بە ڕۆڵ و کاریگەریی ڕۆژهەڵاتناسە رووسەکان لە ناسین و ناساندنی کوردستان پێشکەش بکات. بەشداربووان دەتوانن ڕوانگەکانی خۆیان سەبارەت بەو بەستێنە مێژوویی و سیاسییە بخەنە ڕوو کە بوو بە هۆی ئەوەی کە ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکان بپرژێنە سەر کوردستان و ناوچەی ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست.

ئامانجێکی دیکەی ئەم کۆنفرانسە پێشخستنی وتووێژی کولتووری لە نێوان پسپۆڕە ڕووسەکان و کوردەکانە. ئاڵوگۆڕکردنی ئایدیاکان و ڕوانگەکان لە نێوان بەشداربووان و شێوەگرتنی هاوکاریی زانستی لە نێوان دوو لایەنی کورد و ڕووسدا یەکێکی دیکە لە ئامانجە سەرەکییەکانی ئەو کۆنفرانسەیە.

شێوەکانی کۆنفرانس

کۆنفرانسەکە بە شێوەی قسەکەری سەرەکی (keynote speaker)، پانێلەکانی وتووێژ، پێشکەشکردنی وتار و وۆرکشۆپ بەڕێوەدەچێت.

تەوەرەکانی کۆنفرانس

تەوەرەکانی کۆنفرانس بابەتەکانی خوارەوە لە خۆ دەگرێت بەڵام سنووردار نییە و دەکرێت لە دەرەوەی ئەو تەوەرانەش وتار پێشکەش بکرێت:

تەوەری مێژووی کوردستان:

- ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکان و گێڕانەوەی مێژووی کۆنی کوردستان (ماد و ساسانی و هتد)
- ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکان و گێڕانەوەی مێژووی هاوچەرخی کوردستان
- مینۆرسکی و کورد
- دیاکۆنۆف و کورد

تەوەری زمانی کوردی:

- ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکان و پێناسەی زمانی کوردی
- ڕۆڵی ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکان لە ناسنامەی زمانیی کوردیدا
- گرامەر و سینتاکسی زمانی کوردی لە نووسینەکانی ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکاندا
- گرامەر و سینتاکسی زمانی کوردی لە نووسینەکانی خوێندەوارانی کوردی ڕووسیادا

تەوەری ئایین لە کوردستان:

- مێژووی ئایینی ئیسلام لە کوردستان لە ڕوانگەی ڕۆژهەڵاتناسیی ڕووسییەوە

- مێژووی ئایینی ئێزدی لە کوردستان لە ڕوانگەی ڕۆژهەڵاتناسیی ڕووسییەوە
- ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکان و ئایینی مەسیحی لە کوردستان
- ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکان و ئایینی جوولەکە لە کوردستان

تەوەری سیاسەتی کوردی:

- پەیوەندیی نێوان ڕۆژهەڵاتناسیی ڕووسی و سیاسەتی ڕووسیا لەهەمبەر کوردستان
- پەیوەندیی نێوان ڕۆژهەڵاتناسیی ڕووسی و سیاسەتی ڕووسیا لەهەمبەر عێراقدا
- لێکدانەوەی ڕەخنەیی ڕۆژهەڵاتناسیی ڕووسی لە ڕوانگەی تیۆریی ڕۆژهەڵاتناسییەوە
- بەراوردکردنی سیاسەتی ڕووسیا لەهەمبەر کوردستان لە سەردەمی سۆڤیەت و دوای سۆڤیەت لە پەیوەندی لەگەڵ ڕۆژهەڵاتناسیی ڕووسیدا

تەوەری کولتوور و میدیای کوردی

- ڕەنگدانەوەی فۆلکلۆر و کولتووری کوردی لە نووسینەکانی ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکاندا
- ڕەنگدانەوەی میدیای کوردی لە نووسینەکانی ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکاندا

- ڕوانگەی ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکان سەبارەت بە بارودۆخی ژنی کورد
- ڕوانگەی ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکان سەبارەت بە موزیکی کوردی